

How to cite: Kocharyan, A., Prylypko, V. & Stelmah, N. (2023). The role of distance learning in supporting the educational process in the conditions of war: Ukrainian realities. *Global Innovations and Collaborative Solutions in Contemporary Science*. (pp. 51-54). *Futurity Research Publishing*. https://futurity-publishing.com/international_conference_3/

Роль дистанційного навчання у підтримці освітнього процесу в умовах війни: українські реалії

The role of distance learning in supporting the educational process in the conditions of war: Ukrainian realities

Кочарян Артур Борисович¹, Прилипко Вікторія Михайлівна², Стельмах Ніна Василівна³

¹ кандидат педагогічних наук, старший співробітник, відділ проєктування розвитку обдарованості, Інститут обдарованої дитини НАПН України, м. Київ, a.kocharyan@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0003-3854-4532>

² кандидат педагогічних наук, доцент, викладач вищого навчального закладу, Придніпровський інститут ПРАТ "ВНЗ" Міжрегіональна академія управління персоналом", м. Кременчук, priliponkavm@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6271-2148>

³ кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти, філологічний факультет, Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв, stivanmar.21@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8088-0612>

Accepted: October 4, 2023 | **Published:** October 30, 2023 | **Language:** Ukrainian

Abstract: The purpose of the study was to investigate the impact of martial law on the educational process in Ukraine, to determine how the introduction of distance learning affects this process. The method of analysis, comparison, and generalization was used to conduct the research. Despite the challenges of martial law, distance learning has revealed its potential to provide affordable and quality education in Ukraine. These aspects also created the basis for the further development of the education system using modern information technologies and ensuring the concept of "lifelong learning". The obtained results are important in the context of modern challenges faced by Ukraine in the conditions of war and global changes in education.

Keywords: online learning, martial law, digital technologies, challenges of education.

Вступ

Початок війни в Україні вніс суттєві зміни в різні аспекти життя, зокрема і в освітній процес. Спочатку впровадження дистанційного навчання було надзвичайно складним завданням, оскільки в деяких населених пунктах тривали бойові дії і виникли серйозні проблеми із забезпеченням зв'язку, часто навіть із повною відсутністю телефонного зв'язку та доступу до Інтернету. Проте наразі дистанційне навчання поширилося по всій території України і забезпечує українській молоді можливість здобуття середньої та вищої освіти в умовах війни.

Результати дослідження

Впровадження інформаційних технологій в освіту України є ключовим механізмом, який впливає на основні напрями модернізації освітньої системи. Однією з поширених форм навчання на основі інтернет-технологій є дистанційна освіта, популярність якої з кожним роком зростає (Хіріна, & Савченко, 2022). Адже безсумнівними є переваги цієї форми навчання:

- економія часу та ресурсів;
- розширення сфери додаткової освіти;
- можливість обирати місцезнаходження для занять;
- легкість контактування з викладачами та з іншими здобувачами освіти;
- легкість відстежування прогресу кожного здобувача освіти викладачем.

Дистанційне навчання – це форма навчання, за якої використовуються комп'ютерні та телекомунікаційні технології для забезпечення інтерактивної комунікації між викладачами та здобувачами освіти на різних стадіях навчання, а також для самостійної роботи з матеріалами, доступними в інформаційній мережі.

Дистанційне навчання в умовах воєнного стану відрізняється від того, як воно проходило під час пандемії. Здобувачі освіти не почуваються в безпеці та не можуть контролювати ситуацію, і це призводить до змін у їхньому емоційному стані, когнітивних функціях та активності. Важливу роль в таких умовах відіграють онлайн-заняття, особливо синхронні, оскільки вони можуть забезпечити плавний перехід від стабільного минулого здобувачів освіти до мінливого сьогодення (Васильєва, 2022). Воєнні дії в Україні, логістика та можливості організації навчального процесу, а також інші чинники, як-от психологічний стан здобувачів освіти й викладачів, впливають на взаємодію в навчанні. Всі ці аспекти дають змогу визначити основні тенденції дистанційного навчання в умовах війни (рис. 1).

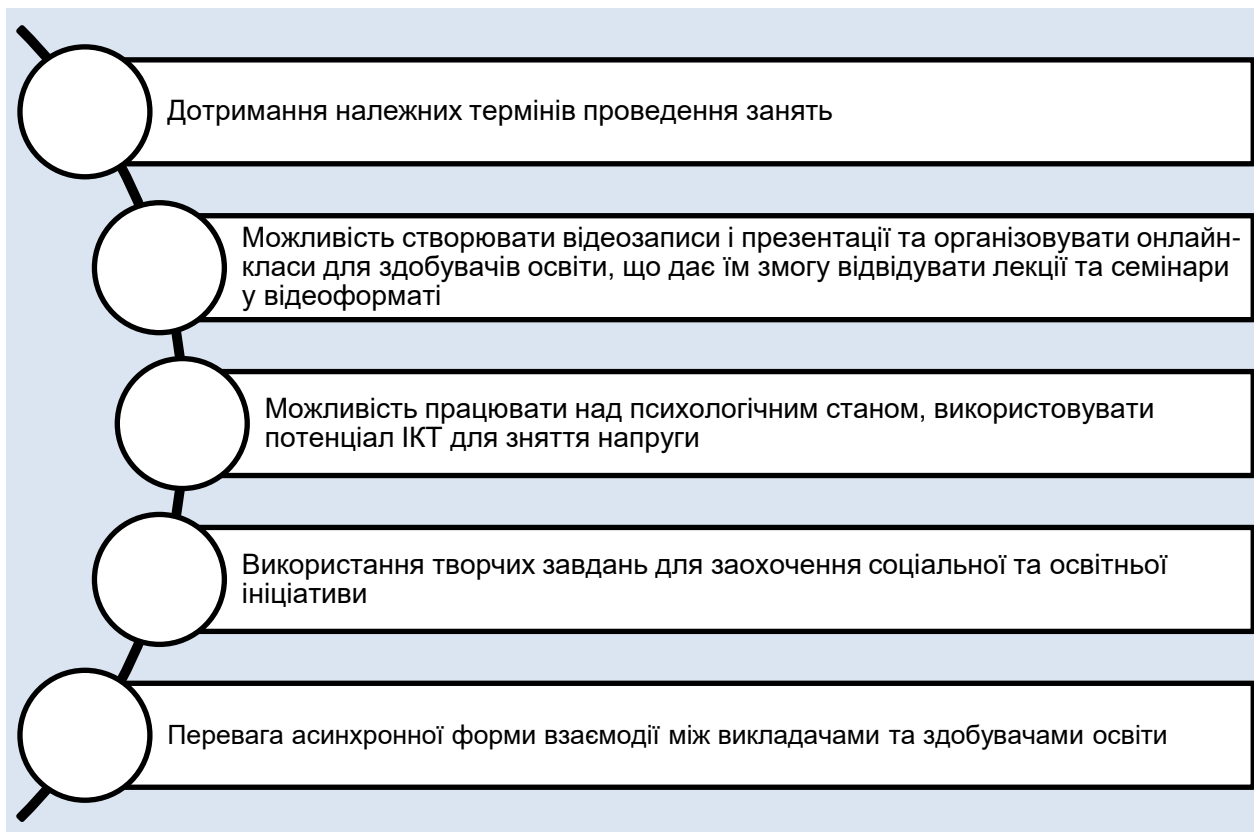

Рис. 1. Тенденції дистанційного навчання в умовах війни

Джерело: власна розробка авторів

Дистанційне навчання спонукає до використання сучасних педагогічних методик під час самостійної роботи та стимулює мотивацію здобувачів освіти. Більшість сучасних студентів ЗВО володіють необхідними навичками для отримання послуг дистанційної освіти і мають доступ до інтернету. У цей важкий період дистанційне навчання сприяє підвищенню мотивації здобувачів освіти, пропонуючи можливість більш індивідуалізованого навчання та ефективного управління навчальним процесом без значних витрат часу та зусиль. Студенти мають вільний доступ до різноманітних баз даних, бібліотечних каталогів та інших ресурсів і підтримують інтерактивність в навчанні (Рудницька, Кузик, & Дзямко, 2022).

Основні переваги дистанційного навчання охоплюють:

- самостійність;
- високий рівень дисципліни;
- свідомий підхід здобувача освіти до навчального процесу;
- здобуття нових знань, навичок і вмінь.

Активно та ефективно використовуючи сучасні технології, викладачі мають можливість значно збільшити обсяг теоретичних матеріалів, лекцій та навчальних ресурсів, тоді як здобувачі освіти можуть успішно засвоювати значну кількість нової інформації (Шевчук, & Шевчук, 2022).

Умови воєнного стану в Україні відкривають перспективи для цифрової трансформації освітньої діяльності у ЗВО, особливо щодо підготовки фахівців у галузі педагогіки. У майбутньому цифрові технології в освітній діяльності та дистанційна форма навчання можуть бути використані для залучення до навчального процесу громадян України та інших осіб, які тимчасово евакуювалися.

Цифрові технології допоможуть в організації дистанційного навчання, включно з підвищенням кваліфікації та перепідготовкою працюючого населення, що відповідає ідеї концепції навчання впродовж життя (Бєлова, 2023).

Висновки

Повномасштабне вторгнення РФ в Україну та введення воєнного стану суттєво змінили ситуацію в усіх аспектах громадського життя. Незважаючи на низку проблем, які постали перед сучасною вітчизняною освітньою системою через російську агресію, вона все ще зберігає можливості для подальшого розвитку. Дистанційне навчання має свої особливості та тенденції, проте це не скасовує його важливості для закладів освіти, викладачів і здобувачів освіти. Потенціал дистанційного навчання для забезпечення доступної та якісної освіти в Україні створив передумови для подальшого розвитку системи освіти з використанням сучасних інформаційних технологій та реалізацією концепції навчання впродовж життя.

Література

Бєлова, В. (2023). Особливості дистанційного навчання в ЗВО в умовах війни та пандемії. *European Science*, 3, 105–116. <https://doi.org/10.30890/2709-2313.2023-20-03-006> (дата звернення: 23.10.2023).

Васильєва, Д. (2022). Стан дистанційного навчання математики під час війни в Україні. *Український Педагогічний журнал*, (2), 38–47. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-2-38-47> (дата звернення: 23.10.2023).

Рудницька, О. Г., Кузик, П. В., & Дзямко, В. Й. (2022). Перспективи онлайн-навчання в умовах війни. *Наука і техніка сьогодні*, 7(7), 196–204. [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-7\(7\)-196-204](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-7(7)-196-204) (дата звернення: 23.10.2023).

Хіріна, Г. О., & Савченко, А. О. (2022). Дистанційна освіта в умовах війни: нові можливості та перспективи. Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Застосування інноваційних технологій та методів навчання при викладанні мовних дисциплін у вишах» (с. 51–54). Харків : Національний фармацевтичний університет. https://podfac.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2022/12/zbirnyk_15.12.2022.pdf#page=51 (дата звернення: 23.10.2023).

Шевчук, І., & Шевчук, А. (2022). Освітня аналітика крізь призму війни: виклики та можливості для вищої школи України. *Економіка та суспільство*, 39. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-80> (дата звернення: 23.10.2023).